

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра мехатроніки та електротехніки (№ 305)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант Освітньої програми

Костянтин ДЕРГАЧОВ

(підпис)

(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

« 29 » серпня 2025 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕЛЕКТРОТЕХНІКА

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	17 Електроніка, автоматизація та електронні комунікації
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	173 Авіоніка
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	Системи автономної навігації та адаптивного управління літальних апаратів

Рівень вищої освіти: *перший (бакалаврський)*

Силабус введено в дію з 01.09.2025 року

Харків – 2025 р.

Розробник: старий викладач кафедри 305 Світлана АГАРКОВА

(посада, науковий ступінь і вчене звання, ім'я та прізвище)

(підпис)

Силабус Електротехніка розглянуто на засіданні кафедри мехатроніки та електротехніки (№ 305)

(назва кафедри)

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри д.т.н., професор

(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Роман ТРИЩ

(ім'я та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

здобувач групи 361

(підпис)

Олександр ГОРБАЧ

(ім'я та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

	ПІБ: Агаркова Світлана Анатоліївна
	Посада: старший викладач кафедри мехатроніки та електротехніки (№ 305)
	Науковий ступінь: -
	Вчене звання:-
	Перелік дисциплін, які викладає: Електротехніка; Теорія кіл та електричних сигналів.
	Напрями наукових досліджень: Електротехніка, методи розробки електричних машин з покращеними технічними характеристиками. Контактна інформація: Тел.: +380675743541 E-mail: s.agarkova@khai.edu Робоче місце: Літаковий корпус, ауд.114.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма здобуття освіти	Денна, заочна
Семестр	3-й (1-й для груп СТ)
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<u>Денна</u>: 4,5 кредити ЄКТС / 135 годин (64 аудиторних, з яких: лекції – 32, практичні – 8, лабораторні – 24; самостійна робота здобувача – 71). <u>Заочна</u>: 4,5 кредити ЄКТС / 135 годин (8 аудиторних, з яких: лекції – 4, практичні – 4; самостійна робота здобувача – 127)
Види навчальної діяльності	лекції, практичні, лабораторні, виконання розрахункової роботи, самостійна робота здобувача
Види контролю	проміжний контроль – модульний; захист розрахункової роботи, підсумковий (семестровий) контроль – іспит
Пререквізити:	«Фізика» та «Вища математика».

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, ПЕРЕЛІКИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ОЧІКУВАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Мета вивчення – Формування знань електротехнічних законів; термінології та символіки; методів аналізу електричних і магнітних кіл; принципів дії, конструкцій, властивостей основного електротехнічного обладнання; уміння експериментально визначити параметри і характеристики електричних пристроїв для інженерних і технічних застосувань.

Завдання – Вивчення законів електротехніки, методів розрахунку електричних кіл для дослідження їх загальних властивостей.

У результаті опанування навчальної дисципліни здобувачі повинні набути такі програмні **компетентності**:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми авіоніки та систем керування під час професійної діяльності та у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів інженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації;

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові компетентності:

ФК2. Здатність використовувати основи електроніки, схемотехніки при розв'язанні практичних завдань авіоніки

ФК6. Здатність математично описувати і моделювати фізичні процеси в системах керування літальних апаратів.

Перелік **програмних результатів навчання** після опанування здобувачами навчальної дисципліни:

ПРН2. Автономно отримувати нові знання в своїй предметній та суміжних областях з різних джерел для ефективного розв'язання спеціалізованих задач професійної діяльності;

ПРН4. Розуміти стан і перспективи розвитку предметної області;

ПРН6. Критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у професійній діяльності.

ПРН12. Аналізувати, розраховувати та проектувати електричні та електронні системи авіоніки.

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Електричні кола постійного струму

Вступ. Тема 1. Основні поняття та елементи електричних кіл

Теми лекційних занять:

1. 1. Основні поняття та елементи електричних кіл, предмет вивчення і задачі дисципліни. Місце дисципліни в навчальному плані спеціальності. Генеруючі та приймаючі пристрої.

1.2. Схеми заміщення. Елементи схем заміщення. Умовні графічні позначення. Перехідний та сталий режим роботи.

1.3. Схеми заміщення резистора, індуктивної котушки та конденсатора як приймачів електричної енергії.

Теми практичних занять:

1.1 Методи розрахунку нерозгалужених електричних кіл постійного струму.

1.2. Схеми заміщення резистора, індуктивної котушки та конденсатора як приймачів електричної енергії.

Теми лабораторних занять:

1. 1. Електричні вимірювання і прилади.

1.2. Дослідження нерозгалужених електричних кіл постійного струму

Теми до самостійної роботи здобувачів;

1.1. Похибки приладів і вимірювань.

1.2. Методи розрахунку електричних кіл:

-безпосереднє використання законів Ома та Кірхгофа;

-контурні струми;

-вузлові потенціали;

-принцип накладення (суперпозиції)

Тема 2. Електричні кола постійного струму.

Теми лекційних занять:

Розрахунок та аналіз електричного стану нерозгалужених і розгалужених кіл. Методи розрахунку: за допомогою законів Кірхгофа, контурних струмів, вузлових потенціалів, накладення, метод еквівалентних перетворень

Теми практичних занять:

2.1. Методи розрахунку розгалужених електричних кіл постійного струму, за допомогою законів Кірхгофа.

2.2. Метод контурних струмів.

2.3 Метод вузлових потенціалів, накладення

2.4. Метод еквівалентних перетворень

Теми лабораторних занять:

2.1. Дослідження розгалужених електричних кіл постійного струму

Теми до самостійної роботи здобувачів;

2.1. Активна, реактивна і повна потужності. Коефіцієнт потужності

Тема 3. Однофазні електричні кола синусоїдного струму

Теми лекційний занять:

Синусоїдні електрорушійна сила (ЕРС), струм і напруга. Способи зображення електричних величин - синусоїдних функцій: часовими діаграмами, векторами, комплексними числами. Ємність, індуктивність і резистор у колі однофазного струму. Активний, реактивний і повний опори. Закон Ома, закони Кірхгофа в комплексній формі. Фазові співвідношення між струмом і напругою. Рівняння електричного стану кіл з послідовним та паралельним з'єднанням активного опору, котушки індуктивності та конденсатора. Резонанс напруг, умови виникнення і практичне значення. Векторні діаграми на комплексній площині. Резонанс струмів, умови виникнення і практичне значення. Активна, реактивна і повна потужності. Коефіцієнт потужності. Підвищення коефіцієнта потужності.

Теми практичних занять

3.1 Ємність, індуктивність і резистор у колі однофазного струму.

3.2. Активний, реактивний і повний опори. Закон Ома, закони Кірхгофа в комплексній формі.

3.3. Коефіцієнт потужності. Підвищення коефіцієнта потужності.

Теми лабораторних занять:

3.1. Дослідження нерозгалужених електричних кіл синусоїдного струму (RL RC).

3.2. Дослідження розгалужених електричних кіл синусоїдного струму (RL RC). Коефіцієнт потужності. Підвищення коефіцієнта потужності.

Теми до самостійної роботи здобувачів;

Паспортні данні трансформаторів та зовнішні характеристики. Трифазні трансформатори. Будова, принцип дії та галузі застосування асинхронних машин. Підготовка до модульного контролю

Модульний контроль

Модуль2

Змістовний модуль 2. Тема1. Електричні кола змінного струму.

Теми лекційний занять:

Однофазні електричні кола синусоїдного струму, індуктивно-зв'язані кола

Теми практичних занять:

Розрахунки індуктивно-зв'язаних кіл синусоїдного струму

Теми лабораторних занять:

Дослідження індуктивнозв'язаних кіл однофазного синусоїдного струму. Повітряний трансформатор, КЗ та ХХ.

Тема 2. Трифазні електричні кола

Теми лекційний занять:

Елементи трифазних кіл. Трифазний генератор. З'єднання елементів

трифазного кола за схемами "зірка" та "трикутник". Симетричні і несиметричні режими роботи. Три - та чотирипровідні кола. Фазні та лінійні струм і напруга при симетричних навантаженнях. Потужність трифазного кола і її вимірювання.

Теми практичних занять:

1.2. Розрахунок трифазного кола за схемами "зірка" та "трикутник".

1.3. Симетричні і несиметричні режими роботи трифазного кола.

Теми до самостійної роботи здобувачів:

1.1. Потужність трифазного кола і її вимірювання

Тема 3. Основи теорії магнетизму. Трансформатори

Теми лекційних занять:

Основні фізичні величини і співвідношення. Характеристика магнітних властивостей феромагнітних матеріалів. Магнітні кола. Аналіз магнітних кіл постійного струму. Особливості фізичних процесів в магнітних колах змінного струму. Індуктивно-зв'язані електричні кола.

Рівняння електричного і магнітного станів трансформатора. Призначення і галузі застосування трансформаторів. Будова і принцип дії однофазного трансформатора. Коефіцієнт трансформації. Умовні графічні позначення, які застосовуються для зображення трансформаторів на електричних схемах. Режими роботи. Втрати енергії. Зовнішні характеристики.

Теми практичних занять:

Трансформатори на електричних схемах. Режими роботи. Втрати енергії. Зовнішні характеристики.

Теми до самостійної роботи здобувачів

Призначення і галузі застосування трансформаторів. Будова і принцип дії однофазного трансформатора. Будова, принцип дії та галузі застосування асинхронних машин. Підготовка до модульного контролю.

Модульний контроль

5. Індивідуальні завдання

Розрахункова робота на тему «Розрахунок кола постійного та змінного струму».

6. Методи навчання

Проведення аудиторних занять (лекцій, практичних та лабораторних занять), індивідуальні консультації (при необхідності), самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою, та виконання індивідуального завдання (розрахункова робота).

7. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, захист розрахункової роботи, фінальний семестровий контроль у вигляді іспиту.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Таблиця 8.1 – Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...0,5	8	0...4
Виконання практичних і захист лабораторних робіт	0...3	7	0...21
Тест 1	0...5	1	0...5
Модульний контроль	0...15	1	0...10
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...0,5	8	0...4
Виконання практичних і захист лабораторних робіт	0...3	7	0...21
Тест2	0...5	1	0...5
Модульний контроль	0...15	1	0...10
Розрахункова робота		1	20
Всього за семестр			0...100

Білет для іспиту складається з двох теоретичних запитань та задачі (практичне завдання). Максимальна кількість балів за одне теоретичне запитання – 30 балів. Максимальна кількість балів за практичне завдання – 40 балів. При складанні семестрового заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Мати мінімум знань та умінь. Відпрацювати та захистити всі лабораторні роботи та домашні завдання.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум знань, виконати усі завдання. Показати вміння виконувати та захищати всі лабораторні роботи в обумовлений викладачем строк з обґрунтуванням рішень та заходів, які запропоновано у роботах.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та вміти застосовувати їх.

Таблиця 8.2 – Шкали оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

9. Політика навчального курсу

Всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених «Кодексом етичної поведінки», «Кодексом академічної доброчесності» ХАІ та виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність.

Виявлення ознак академічної недоброчесності регламентуються Статутом ХАІ, «Кодексом академічної доброчесності», Положенням «Про академічну доброчесність» та іншими нормативними та законодавчими документами.

Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, куратором групи, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома керівництва університету, студентського самоврядування / омбудсмена.

Вирішення конфліктних ситуацій, що виникають, регламентуються Положенням «Про комісію з академічної доброчесності» та ін. нормативними та законодавчими документами.

Відображається процедура відпрацювання пропущених занять (знаходження на лікарняному, мобільність та ін.), невиконаних завдань тощо (інформація надається коротко та змістовно).

Нормативно-правове забезпечення норм академічної етики, політики курсу та впровадження принципів академічної доброчесності ХАІ розміщено на сайті: <https://education.khai.edu/normative/>

10. Методичне забезпечення

Електронний ресурс, на якому розміщено навчально-методичний комплекс дисципліни - сайт k305@d3.khai.edu, <https://mentor.khai.edu/>.
Посилання на НМКД дисципліни у системі дистанційного навчання Ментор: <https://mentor.khai.edu/mod/url/view.php?id=243945>

На сайті розміщений навчально-методичний комплекс дисципліни:

Обов'язкові складові:

- силабус (робоча програма) дисципліни;
- конспект лекцій, навчальні посібники, в тому числі в електронному вигляді, які за змістом повністю відповідають робочій програмі дисципліни;
- методичні вказівки та рекомендації для виконання практичних занять, а також методичні рекомендації для самостійної підготовки;
- приклади розв'язання типових завдань;
- каталог інформаційних ресурсів.

11. Рекомендована література

Основна:

1. Електротехніка. Конспект лекцій [Електронний ресурс]: конспект лекцій до теор. занять / К. Ф. Фомичов, А. Г. Кислий, О. М. Косиченко, В. М. Постніков. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2020. – 164 с.
2. Електротехніка та основи електроніки. [Текст] Навчальний посібник до лабораторного практикуму / Агаркова С.А., Благодарний М.П., Бояркін А.О., Галіцин Е.А., Кіслий А.Г., Косиченко О.М., Фомичов К.Ф. — Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2015. — 96 с.
3. Загальна електротехніка. Навчальний посібник до лабораторного практикуму / Агаркова С.А., Бояркін А.О., Фірсов С.М., – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2019. – 130 с.
4. Задачі з електротехніки [Текст] навч. посіб. до практ. занять / А. Г. Кислий, О. М. Косиченко, К. Ф. Фомичов. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2018. – 76 с.
5. Електротехніка (Робочий зошит для самостійної роботи студентів при підготовці, оформленні та здачі лабораторних робіт). Харків, ХАІ, 2024.

Допоміжна:

1. Паначевний Б.І., Свергун Ю.Ф. Загальна електротехніка: Підручник. 3-є вид. – К.: Каравела, 2012. – 296 с.
2. Паначевний Б.І. Курс електротехніки. Підручник. – Харків : Торнадо. – 288с.
3. Технічна електродинаміка, науковий журнал. Національна академія наук України. Інститут електродинаміки НАН України.
4. Phillip, E. Book/Definitions [Electronic resource]: electrical engineering dictionary / E. Phillip, A. Laplante. - Boca Raton : CRC Press, 2000. - 751 p.
5. Тверитникова О.Є. Електротехнічна галузь України другої половини ХХ ст.: напрями розвитку і здобутки: монографія. – Харків: ТОВ «Тім Пабліш Груп», 2017. – 500 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Сайт кафедри: k305@khai.edu.
2. Сайт університету: khai.edu.